

Sygn. akt VI Ga 94/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Andrzej Borucki

Sędziowie: SO Renata Bober

SO Beata Hass – Kloc (spr.)

Protokolant: st. sekr. sądowy Joanna Mikulska

po rozpoznaniu w dniu 9 czerwca 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: R. L.

przeciwko: (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w K.V Wydziału Gospodarczego z dnia 30 grudnia 2015 r.,
sygn. akt V GC 560/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

I. zasądza od pozwanego (...) S.A.

w W. na rzecz powoda R. L. kwotę 3.410 zł

(trzy tysiące czterysta dziesięć złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 24 lipca 2015 r. do dnia zapłaty,

II. oddala powództwo w pozostałym zakresie,

III. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę

417,60 zł (czteryście siedemnaście złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem kosztów procesu,

2. oddala apelację w pozostałym zakresie,

3. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 166,80 zł

(sto sześćdziesiąt sześć złotych osiemdziesiąt groszy) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt **VI Ga 94/16**

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 9 czerwca 2016 r.

Powód – R. L., prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w K., w pozwie skierowanym przeciwko pozwanemu – (...) S.A. w W. wniósł o rozpoznanie sprawy w postępowaniu upominawczym i zasądzenie od pozwanego

na rzecz powoda kwoty 4.870,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 lipca 2015 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według załączonego spisu kosztów.

Na uzasadnienie wniesionego pozwu podał, że w dniu 7 września 2014 r. w P. doszło do kolizji drogowej, w wyniku której uszkodzeniu uległ samochód osobowy F. (...), właścicielem którego był poszkodowany E. B.. Poszkodowany, z uwagi na uszkodzenia pojazdu uniemożliwiające jego użytkowanie oddał uszkodzony pojazd do naprawy, a następnie wynajął u powoda pojazd zastępczy marki V. (...), który był wykorzystywany przez poszkodowanego w takim samym zakresie jak pojazd uszkodzony. Powód zawarł także z poszkodowanym umowę przelewu wierzytelności, na podstawie której nabył od poszkodowanego wierzytelność obejmującą prawo do zwrotu kosztów z tytułu wynajęcia pojazdu zastępczego. Zdaniem powoda, poszkodowanemu pojazd zastępczy był niezbędny do normalnego funkcjonowania, dzienna stawka wynajęcia samochodu zastępczego nie jest zawyżona, zaś poszkodowany nie podjął żadnych czynności, których skutkiem byłoby zwiększenie rozmiarów poniesionej szkody. Dodatkowo poszkodowany doznał wymiernego uszczerbku w swoim majątku w związku z poniesioną szkodą, brakiem możliwości korzystania w czasie jej likwidacji z własnego pojazdu i koniecznością najmu pojazdu zastępczego.

W sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany zakwestionował dobową stawkę wynajmu pojazdu zastępczego, uznając jednocześnie, że okres wynajmu tego pojazdu został niezasadnie wydłużony. Zdaniem pozwanego, poszkodowany winien dążyć do minimalizacji skutków szkody i jej rozmiarów, a nie swoim postępowaniem przyczyniać się do jej zwiększenia wynajmując pojazd zastępczy czy też korzystając z innych usług po wyższych cenach.

Na rozprawie w dniu 17 grudnia 2015 r. pełnomocnik powoda sprostował omyłkę odnośnie klasy wypożyczonego samochodu i stawki dobowej za jego wypożyczenia podając, że powód wypożyczył pozwanemu samochód klasy A w cenie 110 zł netto, a nie samochód klasy D w cenie 130 zł netto za dobę.

Sąd Rejonowy w K.po dokonanej ocenie materiału dowodowego wyrokiem z dnia 30 grudnia 2015 r. sygn. akt V GC 560/15, oddalił powództwo (pkt I) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 617 zł tytułem kosztów procesu (pkt II).

Uzasadniając wyrok Sąd I instancji wskazał, że ubezpieczyciel wypłacił odszkodowanie z tytułu szkody całkowitej oraz kosztów wynajęcia auta zastępczego. W tym ostatnim przypadku wypłacona kwota wyniosła 3.763,80 zł, a ubezpieczyciel odmówił wypłaty za wynajęcie auta zastępczego przez okres 12 dni wynajmu pojazdu zastępczego przez poszkodowanego. Sąd zaznaczył, że w świetle dołączonych przez powoda dokumentów, w szczególności umową przelewu wierzytelności z dnia 16 czerwca 2015 r., legitymacja czynna powoda w niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości. Sąd Rejonowy wskazał, że wynajęcie pojazdu zastępczego nie było poszkodowanemu E. B. konieczne ze względu na prowadzoną działalność gospodarczą, ale ze względów wyłącznie osobistych, rodzinnych. Poszkodowany jako jeden z powodów wynajęcia samochodu zastępczego wskazał dojazd do szpitala, nie precyzując powodów takiego dojazdu. Powodów takich nie wskazał także we wniesionej sprawie powód, jak również nie przedstawił na te okoliczności żadnych dowodów. Sąd nie mógł zatem zweryfikować zasadności używania samochodu zastępczego przez poszkodowanego powyżej okresu uznanego przez ubezpieczyciela, tj. od 30 października 2014 r. do dnia zwrotu pojazdu zastępczego, tj. 10 listopada 2014 r. Brak jest ponadto po stronie powoda przedstawienia informacji czy uszkodzony w trakcie zdarzenia z dnia 7 września 2014 r. samochód marki F. (...) był dla poszkodowanego jedynym środkiem poruszania się, czy też poszkodowany dysponował innymi pojazdami. Sąd Rejonowy wskazał, że ubezpieczyciel poinformował poszkodowanego pismem z dnia 22 października 2014 r. o szkodzie całkowitej i sposobie jej rozliczenia, a zatem wydaje się zasadne przyjęcie za pozwanym w kontekście powyższych rozważań, okresu wynajęcia pojazdu od momentu zgłoszenia szkody, tj. od dnia 28 września 2014 r. do dnia 29 października 2014 r. Sąd Rejonowy na podstawie art. 822 § 1 k.c. oddalił powództwo w całości. O kosztach orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy:

- art. 232 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód nie wywiązał się z obowiązku udowodnienia okoliczności, z której wywodzi skutki prawne, tj. że samochód zastępczy był niezbędny poszkodowanemu, podczas gdy pozwane towarzystwo ubezpieczeń w przeprowadzonym postępowaniu likwidacyjnym taką zasadność uznało co do zasady;

- art. 233 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonania jego oceny z pominięciem pisma pozwanej z dnia 26 stycznia 2015 r. wskazującego na okoliczność, że wypłata odszkodowania z tytułu szkody całkowitej w pojeździe poszkodowanego miała miejsce po dacie 26 stycznia 2015 r., a w związku z tym dopiero po tej dacie poszkodowany był w stanie zagospodarować wypłacone odszkodowanie;

a w konsekwencji naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 415 k.c. w zw. z art. 822 § 1 k.c. poprzez uznanie, że w niniejszej sprawie pozwana w całości naprawiła szkodę wynikłą z niemożności korzystania przez poszkodowanego z własnego, uszkodzonego w skutek kolizji samochodu.

Wskazując na powyższe zarzuty wniósł o zmianę wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Szczegółowe uzasadnienie zarzutów znajduje się w pisemnej apelacji powoda.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja strony powodowej zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy zważył, że postępowanie apelacyjne oparte jest na apelacji pełnej cum beneficio novorum, której istota polega na tym, że sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę ponownie, to znaczy jeszcze raz bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji (zobacz: uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego, mająca moc zasady prawnej z 31 stycznia 2008 r. III CZP 49/2007). Sąd drugiej instancji, zachowując pełną swobodę jurysdykcyjną, ograniczoną jedynie granicami zaskarżenia, ma obowiązek merytorycznie rozpoznać sprawę, nie ograniczając się tylko do skontrolowania legalności orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej instancji. Rozpoznając sprawę kontynuuje postępowanie rozpoczęte w sądzie pierwszej instancji. Jest również sądem, który przeprowadza – jeśli zachodzi konieczność – własne postępowanie dowodowe, w którym istnieje możliwość powtórzenia i uzupełnienia dowodów przeprowadzonych w sądzie pierwszej instancji oraz uwzględnienia nowych faktów i dowodów. Skoro istotą postępowania apelacyjnego jest merytoryczne sądenie sprawy, to sąd drugiej instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu przed sądami obu instancji.

Realizując powyższe obowiązki Sąd Okręgowy po rozważeniu na nowo całego zebranego w sprawie materiału dokonał jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w konsekwencji czego uznał, że rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego nie jest trafne. Sąd Okręgowy dokonał odmiennych niż Sąd I instancji ustaleń w zakresie istnienia potrzeby najmu pojazdu zastępczego przez poszkodowanego i celowego okresu trwania najmu.

Na wstępie rozważań wskazać należy, iż Sąd Rejonowy oparł swoje ustalenia na dowodach w postaci dokumentów znajdujących się w aktach sprawy V GNc 936/15, nie przedkładając tych akt do niniejszej sprawy. Sąd Okręgowy mając jednak na uwadze, że te same dowody zalegają w aktach szkody nr (...) mógł rozpoznać apelację powoda szczególnie, że akta szkody zostały dopuszczone jako dowód w sprawie (k. 45).

W sprawie niesporną była zasada odpowiedzialności pozwanego i powstały po jego stronie obowiązek wypłaty odszkodowania w związku ze szkodą zaistniałą w dniu 7 września 2014 r. Pozwany odpowiedzialności tej nie kwestionował wypłacając odszkodowanie za szkodę całkowitą w dniu 26 stycznia 2015 r. Nadto stawka dobową za wynajem samochodu pozostawała również poza sporem (44, 45).

W ocenie Sądu Okręgowego zasadność dochodzonego roszczenia powoda z tytułu wynajmu pojazdu zastępczego nie budziła w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego żadnych wątpliwości. Za przyjęte w orzecznictwie można bowiem uznać stanowisko, że odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego, nie jest ona uzależniona od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej (por. uchwała Sąd Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 5/11, OSNC 2012/3/28, LEX nr 1011468). Koszty najmu przez poszkodowanego tzw. samochodu zastępczego obejmować mogą tylko okres konieczny i niezbędny do naprawy pojazdu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2004 r., sygn. akt II CK 494/03, Biul. SN 2005/3/11, LEX nr 145121, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2002 r., sygn. akt V CKN 1397/00, LEX nr 77057).

Wobec powyższego przyjąć należało, iż ubezpieczyciel z tytułu umowy ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkodę obejmującą wydatki na wynajem pojazdu zastępczego, niezależnie od tego, czy pojazd ten był wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej oraz niezależnie od tego czy poszkodowany ma możliwość korzystania z komunikacji miejskiej. Warunkiem przyjęcia takiej odpowiedzialności jest jedynie to, aby wydatki na wynajem pojazdu zastępczego były celowe i ekonomicznie uzasadnione. Wydatkiem koniecznym jest wydatek niezbędny do korzystania z innego pojazdu w takim samym zakresie, w jakim poszkodowany korzystałby ze swego środka lokomocji, gdyby mu szkody nie wyrządzono (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2004 r., II CK 412/03, nie publ.).

W żadnym razie Sąd Okręgowy nie zgadza się ze stanowiskiem Sądu I instancji, że postępowanie dowodowe nie wykazało celowości i zasadności najmu pojazdu zastępczego. Nie ulega wątpliwości, że wynajmujący pojazd zastępczy, przez zdarzeniem korzystał z uszkodzonego pojazdu i od zdarzenia nie mógł tego robić. Powód udokumentował fakt zawarcia umowy najmu samochodu i okres, na jaki została zawarta, a także wysokość kosztów wynajmu i fakt ich poniesienia. Sąd Okręgowy stoi na stanowisku, że w okolicznościach faktycznych sprawy celowy i ekonomicznie uzasadniony najem pojazdu zastępczego to okres od zawarcia umowy najmu od dnia 9 września 2014 r. do dnia zwrotu samochodu zastępczego, tj. do dnia 10 listopada 2014 r. – czyli za 62 dni najmu. Podkreślić należy, że okres najmu pojazdu zastępczego zakończył się przed wypłatą całkowitego odszkodowania.

Mając na uwadze powyższe należy wskazać, iż w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych dominującym stanowiskiem było, że okres celowego i ekonomicznie uzasadnionego najmu pojazdu zastępczego w przypadku szkody całkowitej w pojeździe obejmuje okres od dnia wynajęcia pojazdu zastępczego do dnia, w którym poszkodowany mógł nabyć analogiczny pojazd, ale nie później, niż do dnia otrzymania świadczenia odszkodowawczego za szkodę całkowitą w pojeździe. Takie stanowisko zaprezentował Sąd Najwyższy wyroku z dnia 8 września 2014 r., sygn. akt IV CK 672/03.

W niniejszym stanie faktycznym powstałe koszty związane z najmem pojazdu zastępczego pozostają, zatem w związku przyczynowo – skutkowym ze szkodą i podlegają wyrównaniu, należało je zaliczyć do tzw. kosztów koniecznych.

Uwzględniając powyższe, zaskarżony wyrok na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. podlegał zmianie, gdyż w ocenie Sądu Okręgowego celowy i ekonomicznie uzasadniony okres najmu pojazdu zastępczego wyniósł 62 dni. Skoro pozwany uznał i zapłacił powodowi za 31 dni najmu samochodu zastępczego w postępowaniu likwidacyjnym tj. od 28 września 2014 r. do 29 października 2014 r., to należało zasądzić od pozwanego na rzecz powoda pozostałe koszty najmu za 31 dni w stawce bezspornej pomiędzy stronami w wysokości 110 zł netto.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 3.410 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 24 lipca 2015 r., a w pozostałym zakresie powództwo oddalił. O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 481 k.c. w związku z art. 455 k.c.

Należy w tym miejscu podnieść, że powód nie naprowadził szczegółowo, jak wyliczył swoje należności z tytułu najmu za pojazd zastępczy poprzez podniesienie konkretnych twierdzeń w tym przedmiocie. Niniejsze ma o tyle istotne znaczenie, że w fakturze nr (...) wystawionej przez powoda oprócz pozycji na wynajem są inne, co do których powód się nie oświadczył w pozwie.

Z tych też względów Sąd Okręgowy nie uwzględnił należności z tego tytułu (poz. 1 i 3 w/w faktury) oddalając powództwo w tym zakresie.

Zmiana wyroku i uznanie w przeważającej części roszczenia za uzasadnione skutkowałą zmianą orzeczenia o kosztach postępowania przed Sądem I instancji. O kosztach postępowania pierwszoinstancyjnego Sąd orzekł stosownie do wyniku sprawy na zasadzie art. 100 k.p.c. Z kwoty 4.870,80 zł stanowiącej wartość przedmiotu sporu została zasądzona łącznie na rzecz powoda kwota 3.410 zł, stanowiąca 70% wartości przedmiotu sporu. Zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu, strony powinny ponieść jego koszty w takim stopniu, w jakim przegrały sprawę, a zatem powód w 30%, a pozwany w 70%. Koszty procesu wyniosły 1.478 zł, w tym po stronie powoda kwotę 861 zł (opłata od pozwu w wysokości 244 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 600 zł na podstawie § 6 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz.U. 2013.490 ze zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w wysokości 17 zł), koszty procesu po stronie pozwanej wyniosły 617 zł (wynagrodzenie pełnomocnika). Zgodnie z powyższą zasadą, powoda powinny obciążać koszty procesu w 30%, tj. w kwocie 443,40 zł, skoro jednak poniósł koszty w kwocie 861 zł, to należy się mu zwrot kwoty 417,60 zł (861 zł – 443,40 zł), którą Sąd zasądził na jego rzecz od pozwanego w punkcie III wyroku.

W pozostałym zakresie apelację powoda Sąd oddalił na mocy art. 385 k.p.c., o czym orzeczono w pkt 2 wyroku.

O kosztach procesu za instancję odwoławczą Sąd Okręgowy orzekł na podstawie przepisu art. 100 k.p.c.